

Årsrapport fra Sunnhetsutvalget 2016

Sunnhetsutvalget har i perioden hatt følgende sammensetning:

Leder: Kjersti Grimstad (HS)

Dommermedlem eksteriør: Lars Hjemtvedt

Medlemmer: Elisabeth Jangås

Valpeformidler: Kristin Pedersen

Fagkonsulent/veterinær: Frøydis Hardeng

Møter, deltagelser m.m.

Sunnhetsutvalget (SU) har i 2016 hatt ett møte, utover dette har det vært korrespondanse på telefon, lukket FB-gruppe og mail.

Økonomi

Sunnhetsutvalgets utgifter fremgår av NDFs regnskap.

Saker sendt fra SU til HS i 2016:

- Endret refusjon for ryggrøntgen
- Nye tanker rundt fargeregistrering – ikke godkjent farge i stamtavlen der det gjelder
- Reviderte retningslinjer for hannhundliste og publisering av matadorer
- Evaluering av RAS 2016
- Samarbeid med Agria om informasjon om helse

Helse/diagnose

Ryggprogrammet:

Øke andelen av ryggrøntgede dachshunder for å kunne innføre indeksberegninger og bedre rasens helseomdømme i det lange løp. Av hunder som går i avl bør 100 % være ryggrøntget.

Av alle 210 kull registrert i 2016 var det 20 kull hvor begge foreldre hadde et røntgenresultat for forkalkninger i intervertebralskiver, i ytterligere 36 kull hadde en av foreldrene et resultat. De var altså bare 18 % av foreldre som hadde kjent ryggstatus, tilsvarende tall for 2015 var 21 %.

NKKs statistikk oppgir 974 registreringer i 2016 for alle dachshundvariantene. Det ble ryggrøntget 35 i 2016, hvilket utgjør 3,5 %. NKK krever at 35 % av populasjonen undersøkes for å innføre indeks, dette tall gjelder generelt for alle screeningundersøkelser.

Rygg:

Registrering av ryggdiagnoser i Dog Web har ikke gitt noe løft i andel undersøkte individer. Fra toppåret 2010 ser vi fortsatt en klar nedgang.

SU ser at det vil bli vanskelig å få nok hunder til å kunne innføre indeks innen 2020 dersom ikke vi klarer å få med de store oppdretterne. Dette planlegges tatt opp på oppdretterkonferansen i 2017. Vi jobber også for å få oversikt over prisnivået for å gjøre undersøkelsen i de ulike fylkene samt at vi foreslår en prosentvis refusjon for gjennomførte ryggrøntgen (max. Pris for refusjon er 2500 kr), NDF går også ut med en sterk anbefaling til LK om at de gir samme refusjon som NDF.

SU vurderer å sende mail til alle hundeeiere med hunder i aktuell alder med informasjon om ryggprogrammet og oppfordring til å få hunden sin ryggrøntget. Alternativt også lage en «annonse» som kan deles på FB i ulike Dachshundfora.

Norske hunder undersøkt for forkalkninger i ryggskiver:

	2014	2015	2016
Dachshund korthåret	5	2	3
Dachshund langhåret	9	11	14
Dachshund strihåret	13	12	3
Dvergdachshund korthåret/ Kanindachshund korthåret	3	2	1
Dvergdachshund langhåret/ Kanindachshund langhåret	8	7	9
Dvergdachshund strihåret/ Kanindachshund strihåret	1	6	4
TOTALT	39	40	34

Samarbeid med Agria

NDF/SU ønsker et samarbeid med Agria der vi kan nyttigjøre oss av deres statistikker på noen områder. Foreløpig har ikke samarbeidet kommet igang, men vi håper på å få på plass et samarbeid i løpet av 2017. SU har formulert sitt ønske, det er igjen godkjent av HS.

- NDF anmoder Agria om at de tar inn i sine forsikringsvilkår at diagnosen skal registreres sentralt i NKK før forsikringspenger utbetales for operativ behandling eller avliving på grunn av skiveprolaps. Det ønskes ingen nye krav til hundens eller slektingers ryggstatus.

HELSE ØYE

Variant	Antall øyelyste	Antall individer med distichiasis (ekstra øyehår)
Dachshund korthåret	15	3 (20%)
Dachshund langhåret	38	8 (21%)
Dachshund strihåret	30	5 (16,5%)
Dverg/kanindachshund korthåret	15	1 (6,6%)
Dverg/kanindachshund langhåret	48	10 (27%)
Dverg/kanindachshund strihåret	7	0

SU har valgt å føre statistikk over distichiasis fordi det har vært diskutert hvorvidt dette er noe vi må ta mer hensyn til i forhold til avl. I følge RAS kan man bruke individer med mild og moderat grad i kombinasjon med frie hunder, hunder med uttalt grad anbefales ikke i avl. Tallene fra 2016 viser at forekomsten er størst hos dverg/kanin langhår, samtidig ser man at dachshund korthåret og dachshund langhåret også har relativt høy forekomst. Rundt 17% av hundene som er øyelyst i 2016 har denne diagnosen distichiasis. Dette er noe NDF bør ha fokus på videre, spesielt ift avlsanbefalinger og bevisstgjøring.

Tiltak CRD/PRA (strihår)

Fagkonsulent og veterinær Frøydis Hardeng har i samråd med Kristin Aukrust (NKK) og Ernst-Otto Ropstad (øyeyespesialist NMBU) kommet med forslag om tiltak for å minske spredning av CRD/PRA. SU har mulighet til å:

- 1) Tilskrive oppdrettere som har brukt kjent bærer i avl
- 2) Tilskrive valpekjøpere (fra pkt1) om evt avlsbruk av avkom etter bærer
- 3) Når en hund har fått 50% av antall avkom som er satt opp som matadorgrense i RAS tilskrives eier med anbefaling om at den testes for CRD-PRA.

Ordlyd i de tre brevmalene skal godkjennes av HS før utsendelse til hundeeier.

Det har ikke lyktes NDF i å automatisk få registrert resultat av DNA analysen i DogWeb. Det er hundeeier selv som må sende resultat av analysen til NKK. Dette skal SU jobbe videre med.

HD

Det er registrert HD diagnose på 4 dachshunder av ulike størrelser og hårlag. HD-resultat på DogWeb utgår for dachshunder. NDF mottok i 2016 brev fra NKK om at de ikke lenger vil avlese og registrere HD-resultater for chondrodystrofe på DogWeb. Begrunnelsen var usikker tolkning for avlesere og derved liten verdi i avlsarbeidet. HD er ikke kjent å gi kliniske problemer hos dachshunder, NDF har av den grunn ikke nevnt HD-undersøkelser i RAS eller avlsanbefalinger.

Forespørsler

SU har mottatt 5 forespørsler om hjelp til å finne egnet hannhund og en forespørsel om råd i forhold til tilbakebetaling ved sykdom på valp. SU er i gang med en omlegging av fremgangsmåten i forhold til slike forespørsler og ser at både oppdretter og SU er mer tjent med at man inntar en veileder rolle. Med dagens muligheter til å selv undersøke på DogWeb og internett ser SU at vår viktigste jobb er å veilede i forhold til RAS, innavl, hårlagskrysninger, helsespørsmål og oppdretternes egne ønsker og tanker om sin avl. En ny sak vi også ønsker å tilby er veiledning i forhold til registrering av farger der oppdretter selv ikke er trygg på at det blir rett. Vi jobber med å utarbeide et nytt skjema for henvendelser til SU.

Avlsforespørsler er fordelt på følgende varianter:

Strihåret dvergdachs	1
Korthåret dvergdachs	1
Langhåret dvergdachs	1
Korthåret dachshund	2

Valpeformidling

Det har kommet over 40 henvendelser til valpeformidler i 2016.

De fleste henvendelsene gjelder korthåret og strihåret standard med gode jaktlinjer. SU og valpeformidler etterlyser litt input fra oppdrettere som planlegger, venter eller har valper med gode jaktlinjer, da det er veldig vanskelig å formidle kontakt til disse eventuelle valpekjøperne når man ikke sitter inne med nok informasjon.

Det er også gjort henvendelser på alle de andre variantene, både når det gjelder hårlag og størrelse. Det er også en del som er opptatt av farger, strihåret brun/tan, korthåret sort/tan merle, og noen er veldig bestemt på at den skal være rød. Også her er det en utfordring å finne oppdrettere som planlegger, venter eller har valper. Oppfordringen til oppdretterne er å si fra til valpeformidler når de planlegger eller har kull.

REGISTRERINGER 2016

Variant	Registrerte kull	Individ 2015	Individ 2016
Dachshund korthåret	34	138	134
Dachshund langhåret	40	137	155
Dachshund strihåret	22	223	277
Dvergdachshund korthåret	22	81	70
Dvergdachshund langhåret	69	142	256
Dvergdachshund strihåret	13	42	42
Kanindachshund korthåret	4	8	4
Kanindachshund langhåret	9	33	31
Kanindachshund strihåret	1	4	8

ANTALL INDIVIDER BRUKT I AVL PÅ KULL REGISTRERT I 2016

Variant	Antall individer brukt i avl
Dachshund korthåret	22 hanner og 23/26 tisper (26 kull)
Dachshund langhåret	31 hanhunder og 30/29 tisper (30 kull)
Dachshund strihåret	42 hanhunder og 56/57 tisper (58 kull)
Dverg- og kanindachshund korthåret	16 hanhunder og 19/19 tisper (20 kull)
Dverg- og kanin dachshund langhåret	43 hanhunder og 61/63 tisper (66 kull)
Dverg- og kanin dachshund strihåret	7 hanhunder og 12/12 tisper (13 kull) En hårlagskrysning

Evaluering av RAS 2016

RAS har kun vært et arbeidsverktøy for raseklubben og oppdrettere i nesten to år når dette evalueres. I evalueringen har SU valgt å rette fokus på NDFs føringer for RAS og hvordan vi ser utviklingen innenfor arbeidet i de ulike kapitlene beskrevet i RAS.

Populasjon: *Opprettholde rasens genetiske variasjon ved at avlsdyrene opprettholder de krav og avlsbefalinger som er satt for rasen med hensyn til helse, og har dokumentert sine egenskaper på prøve og utstilling. Unngå matadoravl og ha lav innavlsprosent*

I følge NKK og det som ble tatt opp på avlsrådkurset i januar 2017 så er det viktig for enhver rase at man bevarer så stor genpool/genvariasjon som mulig. Dette gjøres i flere små raser ved å godkjenne planlagt krysningsavl med lignende raser. Dachshundene har her en fordel med sine 9 varianter hvor krysning er lovlig. Det er spesielt viktig å huske på krysningsmuligheten i forhold til dverg/kanin. Det er ofte man ser foreldre tilhørende samme hårlag med ulik størrelse, det vanligste er da dverg/kanin paring. Dette er hensyntatt ved utregning av matadorgrenser for kort- og strihår, der ansees dverg og kanin i hvert hårlag som en enhet. Likevel må oppdretterne selv være klar over at dersom de driver gjentatt avl på kanin-kanin foreldre så vil den aktuelle varianten kunne få store utfordringer dersom man ser at det dreier seg om få matadorer og mange kull. Enhver planlagt avl skal være til rasens beste og da må man se på RAS og bl.a målet om å ikke gjenta samme kombinasjon flere ganger samt ikke velge mye brukte hannhunder.

En annen viktig faktor ved valg av avlshann er at man ikke kun kan ta hensyn til første generasjon, man må også forsikre seg om at de individene som går i avl ikke alle stammer fra samme blodslinje/slekt. Man kan også se eksempler på at en avlstispe kan ha like stor innflytelse som en hann, spesielt i varianter/raser med liten populasjon. Man ser slike tendenser til etter kjente utstillings- og jaktprøvevinnere der mange ønsker avkom etter samme hund. Selv om hvert individ ikke blir matador så er rasen lite tjent med at alle avkom født i en av variantene er etter brødre, sønner, fedre osv. altså nær slekt fra samme blodslinje. Dette er alt viktige elementer for å unngå innavlsdepresjon, uansett hvor mange ulike fedre som er brukt så er det uheldig dersom samme individ er gjenganger hos besteforeldrene. Det er i 2. generasjon etter en matador at problemene med å finne avlspartner med lav innavlsgrad viser seg.

Bruk av hjemmesiden i avlsarbeid

Annonsering av hannhund og valpekull på hjemmesiden til NDF er fortsatt ikke brukt i den grad vi ønsker. NDF ønsker å jobbe for å få aktive hannhund lister, og senker kravene ift annonsering. SU og UT-EK utvalget har sammen utarbeidet nye krav for å stå på hannhundlisten, samt at vi vil gå mer aktivt ut med annonsering for å få folk til å legge sin hann på listen.

Øyne: Se nevnte problematikk med distichiasis og CRD/PRA nevnt under helsesaker SU jobber med.

Mentalitet og bruksegenskaper (spor, drev, hi): *Bevare og utvikle jaktegenskapene, også med hensyn til nye viltarter og jaktformer.*

NDF har i 2016 arrangert dommerkonferanse for drevdommere.
Videre arbeid med nye prøveformer er ønskelig.

Adferd: *Arbeide for at dachshunden bevarer temperamentet som gjør den til den lille allrounder, en velfungerende hund på jakt, spor og i familien. Kun mentalt friske og sunne hunder anvendes i avl. Potensielle valpekjøpere må informeres om rasens egenskaper og behov for psykisk, så vel som fysisk, stimulans.*

I forhold til adferd ble det på dommerkonferansen sagt at man ønsker trygge gode dachshunder uansett størrelse og hårlag. Dommer skal dømme det de ser i ringen og ikke tenke på avls populasjonen.

Følgende beskrivelse av dachshundens adferd/temperament ble presentert:

- Vennlig, verken engstelig eller aggressiv, harmonisk. En ivrig, utholdende og dyktig jakthund med god nese.
- Kombinasjonen vennlig og harmonisk, oppmerksom og selvstendig gjør dachshund til dachshund. Det er slik vi vil ha den.
- All adferd og temperament ut over dette er ikke utmerket, og graden av feil skal gjenspeiles i premiegrad.

Eksteriør: Sikre at dachshunden bevarer sitt funksjonelle eksteriør. Unngå overdrevne eksteriørtrekk. NDF ønsker å rekruttere dommere fra egne rekker med inngående kjennskap til dachshunden med tanke på eksteriør og bruksegenskaper.

NDF ønsker å rekruttere dommere fra egne rekker med inngående kjennskap til dachshunden med tanke på eksteriør og bruksegenskaper.

2016:

NDF har innført Klubbchampionat (KLCH) på alle NDF utstillinger, der kravene er høyere brukspremiering, enn det kreves for å bli N UCH.

NDFs utstillings- og eksteriørdommerutvalget har jobbet med fagartikler til Dachshunden. De har også utarbeidet brev til alle dommere, som fungerer på utstilling i regi av NDF, ift oppfølging av avholdt eksteriørdommerkonferanse i 2015. Det er oversendt elektroniske rasekompendium, samt referat fra dommerkonferansen i 2015, til Dommerforeningens hjemmeside.

NDF jobber for at NKK innfører kvalitetsbedømmelse av valper, som i Sverige og Danmark med: Lovende og Særdeles lovende.

Oppsummert:

Etter snart to år med RAS ser vi at mange av punktene må revideres jevnlig, samtidig ser vi at det er vanskelig å få oppdretterne til å følge alle retningslinjene i RAS. Etter diskusjoner med andre raseklubber kan det virke som om det å ha et "godkjent" kull for dachshunder, som i at man har fulgt alle anbefalinger fra NDF og RAS, ikke er så viktig for oppdrettere av dachshunder som en del andre raser. Hvorfor er noe vi må jobbe mer med, men det er helt klart at det ikke hjelper med all verdens gode anbefalinger og retningslinjer hvis de ikke følges.

I 2017 avholdes det oppdretterseminar, vi håper alle som har mulighet vil bli med. Det er her kontakten mellom forbund og oppdrettere er tettest, her har man muligheten til å diskutere med likesinnede, komme med forslag til hva man synes er viktige saker i avlsarbeidet og ikke minst kanskje lære noe nytt av foreleserne. SU jobber for å få invitert flest mulig oppdrettere og oppfordrer alle medlemmene vår til det samme, ta med en bekjent som også har hatt valper eller tenker på det. Rasen er helt avhengig av oppdretterne og deres arbeid. Hvis vi skal dra i samme retning og stadig forbedre rasen er det viktig at alle som har hatt kull eller vurderer og ha kull ønsker å være med for å lære av fagfolk og likesinnede med ulik erfaringsbakgrunn med med samme interesse, nemlig en allsidig dachshund der RAS er et viktig dokument for enhver oppdretter.

28.02.17

Kjersti Grimstad sign

Kristin Pedersen sign

Frøydis Hardeng sign

Lars Hjelmtvedt

Elisabeth Jangås sign